

Thematisch ambtsbericht situatie christenen en homoseksuelen in Iran

Mei 2009

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Directie Personenverkeer, Migratie en Vreemdelingenzaken

Afdeling Asiel- en Migratiezaken

Den Haag

	Inhoudsopgave	<i>Pagina</i>
1	Inleiding	3
2	Situatie christenen	4
3	Situatie homoseksuelen	17
	Literatuurlijst	25
	Bijlage (niet-officiële Engelse vertaling wetsontwerp doodstraf bij afvalligheid en godslastering in Iran)	25

1 Inleiding

In dit thematisch ambtsbericht wordt de situatie van christenen en homoseksuelen in Iran beschreven, voor zover deze van belang is voor de beoordeling van asielverzoeken van personen die afkomstig zijn uit Iran en voor besluitvorming over de terugkeer van afgewezen Iraanse asielzoekers. Dit thematisch ambtsbericht is een actualisering van eerdere algemene ambtsberichten Iran, waarin onder meer over de situatie van christenen en homoseksuelen wordt gerapporteerd. Op 22 juli 2008 is laatstelijk een algemeen ambtsbericht Iran uitgebracht. In dat ambtsbericht werd in de paragrafen 3.3.3 en 3.4.4 aandacht besteed aan de situatie van christenen en homoseksuelen.

Dit thematisch ambtsbericht beslaat de periode van juli 2008 tot mei 2009.

Dit thematisch ambtsbericht is gebaseerd op informatie van openbare en vertrouwelijke bronnen. Bij de opstelling is gebruik gemaakt van informatie van verschillende organisaties van de Verenigde Naties, niet-gouvernementele organisaties, vakliteratuur en berichtgeving in de media. Een overzicht van de geraadpleegde openbare bronnen is opgenomen in de literatuurlijst. Bovendien liggen bevindingen ter plaatse en vertrouwelijke rapportages van de Nederlandse vertegenwoordiging in Teheran aan dit thematisch ambtsbericht ten grondslag. In het thematisch ambtsbericht wordt veelvuldig verwezen naar geraadpleegde openbare bronnen. Daar waar openbare bronnen zijn vermeld, wordt de tekst in veel gevallen ook ondersteund door informatie die op vertrouwelijke basis is ingewonnen.

In hoofdstuk twee wordt ingegaan op de situatie van christenen in Iran.

In hoofdstuk drie wordt de situatie van homoseksuelen in Iran geschetst.

2 Situatie christenen

Religieuze minderheden algemeen

De grondwet (artikel 12) verklaart de sji'itische islam (Twaalver sji'isme met de Ja'afari leerschool)¹ tot officiële religie van Iran. Verreweg het grootste deel van de Iraanse bevolking die thans geschat wordt op 71,6 miljoen personen, is sji'itisch moslim (89%)². Het sunnisme (9%) komt voornamelijk onder etnische minderheden als Koerden, Baluchi's, Turkmenen en Arabieren voor. Er zijn naar schatting tussen de twee en vijf miljoen sufi moslims.³

Niet-moslims bedragen ongeveer 2% van de totale bevolking. De baha'is zijn met ongeveer 350.000 aanhangers de grootste niet-islamitische minderheidsgroep. De joodse gemeenschap bedraagt ongeveer 21.000 personen.

Het christendom, het zoroastrisme⁴ en het jodendom worden erkend in de Iraanse grondwet (artikel 13) als enige officiële minderheidsgodsdiensten.⁵

Hoewel het beleid van de overheid is gericht op een strikte naleving van islamitische waarden en normen⁶, hebben de erkende religieuze minderheden het recht op eigen publicaties en de mogelijkheid het eigen geloof te belijden, zo lang zij niet pogen anderen te bekeren. Leden van de erkende religieuze minderheden mogen stemmen. Het is leden van religieuze minderheden niet toegestaan om te worden gekozen in vertegenwoordigende lichamen of om hoge regerings- of militaire functies te vervullen. Zij kunnen bijvoorbeeld niet tot president worden

---

¹ De Ithna ashri (Twaalver sji'ieten) geloven dat er twaalf imams zijn geweest na de profeet Mohammed en dat de twaalfde, Mohammed Al-Mahdi, op de dag des oordeels zal wederkeren.

² International Religious Freedom Report 2008 – Iran, US Department of State (19 september 2008).

³ Het doel van het sufisme, gewoonlijk aangemerkt als de mystieke dimensie van de islam, is onderwerping aan God langs de weg van zelfkennis.

⁴ Volgens schattingen van de Iraanse overheid zijn er 30.000 – 35.000 zoroastriërs.

⁵ 'Article 13 Iranian Constitution – Iranian Zoroastrians, Jews and Christians shall be the only recognized religious minorities who, within the limits of law, shall be free to carry out their religious rites and practice their religion in personal status and religious education.'

⁶ Niet-moslims, met name afvalligen, zijn onzuiver ('najess'). Ieder fysiek contact met hen of met produkten door hen voortgebracht, kan de zuiverheid van een moslim aantasten. Volgens ayatollah Khomeini waren niet-moslims van welke godsdienst of geloofsovertuiging dan ook 'najess'. Khomeini betoogde voorts dat het handenschudden met een niet-moslim niet 'najess' was, echter wel het in contact komen van een moslim met het lichaamsvocht van een niet-moslim. Zo kan het tezamen wassen van kleding van moslims en niet-moslims, het eten van door een niet-moslim bereid voedsel en het gebruiken van voorwerpen die zijn aangeraakt door niet-moslims, 'najess' zijn. ('Religious Freedom Profile', Christian Solidarity Worldwide (juli 2008).

gekozen. Voor de religieuze minderheden zijn vijf zetels in het parlement gereserveerd.⁷

Ondanks de bescherming door de grondwet komt discriminatie op religieuze gronden voor, bijvoorbeeld wanneer het gaat om het vinden van huisvesting, onderwijs of een baan bij de overheid of bij aan de overheid gelieerde instanties. Mede vanwege deze discriminatie op de arbeidsmarkt, gekoppeld aan een somber sociaal-economisch perspectief, kiezen veel leden van religieuze minderheden voor emigratie.

Mede door toepassing van de sharia⁸ worden de erkende religieuze minderheden achtergesteld op het terrein van het recht en gerechtelijke procedures, zoals getuigenissen en erfrechtkwesies.⁹ Voor erkende religieuze minderheden is het uiterst moeilijk in geval van discriminatie op religieuze gronden een beroep te doen op de overheid.

Zij doen soms een beroep op hun eigen kerkgemeenschap voor bemiddeling. Dit is echter vrijwel altijd zonder resultaat als de discriminatie is gebaseerd op de gehanteerde sharia-wetgeving. Het ministerie van Islamic Culture and Guidance (Ershad) en het ministerie van Intelligence and Security (MOIS) houden nauwgezet iedere uitingsvorm van godsdienstige overtuiging in de gaten.¹⁰ Leden van erkende religieuze minderheden hoeven zich niet als zodanig te laten registreren bij de autoriteiten. Godsdienst staat niet vermeld in de nationale identiteitsbewijzen.

Volgens het US State Department rapport inzake godsdienstvrijheid 2008 leidt het optreden van de autoriteiten tot een bedreigende negatieve gezindheid tegenover niet-erkende religieuze minderheden (zoals de bahá'is en de sufis), evangeliserende christenen (evangelisatie is niet toegestaan), en leden van de

---

⁷ International Religious Freedom Report 2008- Iran, US Department of State (19 september 2008). Van deze vijf zetels zijn er twee voorbehouden voor Armeense christenen en één voor de Assyriërs en Chaldeeërs. Eén zetel is toegewezen aan de joodse gemeenschap en één aan de zoroastriërs. (artikel 65 Grondwet).

⁸ Een onderscheid kan worden gemaakt tussen 'man-made law' en 'divine law' (Sharia). De eerste omvat door het parlement en de Guardian Council goedgekeurde wetten, zoals de wetboeken van Strafrecht en van Strafvordering. Sharia is het geheel aan (grotendeels niet-gecodificeerd) religieus recht, dat door religieuze rechtsgeleerden wordt geïnterpreteerd en toegepast.

⁹ Zo zal een tot de islam bekeerde persoon alle familiebezittingen erven, terwijl zijn niet-islamitische familieleden niets krijgen (Country Report on Human Rights Practices Iran 2008, US State Department (25 februari 2009)).

¹⁰ International Religious Freedom Report 2008 – Iran, US State Department (19 september 2008).

joodse gemeenschap in Iran vanwege onder andere anti-Israël propaganda van de overheid.¹¹

In het voorjaar van 2007 begon een landelijke campagne tegen personen die zich niet hielden aan islamitische kledingvoorschriften en gedragsregels. Deze campagne duurt nog voort.¹² Ook christenen en tot het christendom bekeerde (voormalige) moslims worden aan deze campagne onderworpen, maar niet vanwege hun christelijk geloof.

Specifieke groepen christenen

Er zijn ongeveer 100.000 christenen in Iran, waarvan de meerderheid (ongeveer 80%) uit etnische Armeniërs bestaat.^{13 14} De Armeense Perzisch-christelijke kerk bestaat in Iran al sinds de zevende eeuw. Veel etnische Armeniërs zijn woonachtig in de steden Teheran, Isfahan, Tabriz en Urumiyeh. Er zijn naar schatting 10.000 etnische Assyrische christenen in Iran. Armeense en Assyrische christenen vormen in de Iraanse samenleving geïntegreerde gemeenschappen. In Iran geboren christenen¹⁵ kunnen zonder problemen hun geloof uitoefenen in hun eigen taal, zoals het Armeens. Niettemin vinden er wel kerkdiensten in het Perzisch plaats.¹⁶ De orthodox Armeense kerk houdt geen diensten in het Perzisch.

---

¹¹ International Religious Freedom Report 2008 – Iran , US Department of State (19 september 2008). Zie ook US Country Report on Human Rights Practices Iran 2008 (25 februari 2009).

¹² Travel advice – Foreign and Commonwealth Office (FCO), United Kingdom (11 februari 2009).

¹³ International Religious Freedom Report 2008 - Iran, US Department of State (19 september 2008).

¹⁴ Volgens officiële Iraanse zijde zouden er naar schatting 100.000 christenen in Iran zijn, waarvan 95.000 deel uitmaken van de Armeense gemeenschap. Er zijn ook protestants-christelijke, waaronder evangeliserende, groepen in Iran. Hoewel veel protestantse christenen naar verluidt in het geheim hun godsdienstige rites verrichten, wordt hun aantal door christelijke groepen buiten Iran geschat op minder dan 10.000 personen. Sabeërs-Mandeeën die in tegenstelling tot de Iraanse autoriteiten volgens eigen zeggen geen christenen zijn, tellen 5000-10.000 personen.

¹⁵ Met in Iran geboren christenen worden in Iran geboren personen bedoeld die als christen worden geboren.

¹⁶ De Assyrische Kerk in het stadsdeel Shahrara in Teheran die deel uitmaakte van de *Assemblies of God*, kondigde begin februari 2009 onverwachts zonder opgave van redenen aan dat alle religieuze diensten in het Farsi die al acht jaar lang iedere week op vrijdag en zondag plaatsvonden speciaal voor Farsi sprekende christenen, geen doorgang meer konden vinden. Volgens het Human's Right's Active Christian Committee in Iran zou voortdurende druk van de zijde van veiligheidsdiensten die bezwaar maakten tegen het verkondigen van het christelijk geloof door Iraanse christenen onder Farsi sprekende Iraniërs, mogelijk aan deze beslissing van de Assyrische Kerk ten grondslag hebben gelegen. (Farsi Christian's News Network (FCNN) (10 februari en 27 maart 2009)). Inmiddels is de kerk op last van de islamitische revolutionaire rechtbank in Teheran gesloten. Deelname van veel pas bekeerde moslims aan erediensten van deze kerk, alsmede het gebruik van het Farsi bij Assyrische religieuze rituelen in de kerk zouden hebben bijgedragen aan de sluiting van deze kerk.

De Armeense kerkgebouwen worden door de overheid beschermd als onderdeel van het nationaal cultureel erfgoed.

Voor religieuze bijeenkomsten buiten de kerkelijke instelling moet toestemming worden gevraagd aan de autoriteiten. In civielrechtelijke geschillen, waaronder het personen- en familierecht, ervaren christenen rechtsongelijkheid. Repressie en intimidatie van christenen hebben in de verslagperiode plaatsgevonden, maar dit hing voornamelijk samen met actieve bekering van moslims.¹⁷ Bekeringsactiviteiten door niet-sji'itische moslims zijn verboden in Iran.¹⁸

Wat bekering betreft moet onderscheid worden gemaakt tussen de 'oude' kerken en de 'nieuwe' kerken.

De 'oude' kerken van etnische of geboren christenen

De 'oude' kerken van etnische of geboren christenen roepen weinig of geen weerstand op. Deze ontplooiën geen zendingsactiviteiten. Slechts etnische Armeniërs kunnen lid zijn van de Armeense kerk, die geen moslims doopt. Ook worden geen nieuwe leden geaccepteerd als die niet van Armeense afkomst zijn. Alle religieuze diensten vinden in de Armeense taal plaats. Zowel de Armeense als de Assyrische kerken geven uitsluitend aan (etnisch) geboren leden van de gemeenschap doopbewijzen af.

Men wordt christen bij geboorte en trouwt bijna uitsluitend binnen de eigen gemeenschap. In de sporadische gevallen van een gemengde christen/moslim relatie, dient een mannelijke christen moslim te worden. Een christenvrouw kan haar geloof trouw blijven; haar kinderen worden automatisch moslim.

Er is in de verslagperiode voor zover bekend geen verandering opgetreden in de houding van de autoriteiten jegens in Iran geboren christenen, mits zij geen bekeringsactiviteiten ontplooiën. In Iran geboren christenen ervaren wel moeilijkheden van sociaal-economische aard, zoals achterstelling op de arbeidsmarkt, vooral bij de overheid, en sociale problemen.

De 'nieuwe' kerken

Complicaties als gevolg van de actieve bekering van mensen doen zich voor bij 'nieuwe' kerken, zoals de *Assemblies of God*¹⁹, pinkstergemeenten, evangeliserende groepen en huiskerken. De houding van de Iraanse autoriteiten jegens christenen die bekeringsactiviteiten ontplooiën binnen een andere christelijke denominatie, is neutraal. Leiders van evangeliserende kerken staan

---

¹⁷ Country Report on Human Rights Practices Iran 2008, US State Department (25 februari 2009).

¹⁸ International Religious Freedom Report 2008 – Iran, US State Department (19 september 2008).

¹⁹ Waaronder de Jama'at Rabbani, de Iraanse tak van de *Assemblies of God*, met voornaamste vestiging in Teheran.

onder druk van de autoriteiten om een schriftelijke belofte af te leggen, waarin zij verklaren geen moslims te zullen bekeren of toe te laten tot kerkdiensten.²⁰ De leden van deze evangeliserende christelijke gemeenschappen zeggen echter geen keuze te hebben, omdat de opdracht het evangelie te verkondigen deel uitmaakt van hun geloof. Evangeliserende kerken staan in de negatieve belangstelling van de Iraanse autoriteiten.²¹ Zo is de *Assemblies of God* specifiek meegedeeld geen bekeringsactiviteiten te ondernemen onder moslims. Bijeenkomsten buiten hun kerkgebouw zouden hen zijn verboden. Mensen die in Iran aan verboden bijeenkomsten deelnemen, kunnen worden gearresteerd.

Er zijn aanwijzingen dat in de verslagperiode (bekeerde) christenen worden of werden lastiggevallen en/of geïntimideerd. Er zijn onbevestigde gevallen bekend van christenen die zijn opgepakt (en later op borgtocht weer vrijgelaten) op beschuldiging van delicten als drugshandel, waarbij de verdenking bestaat dat bekeringsactiviteiten de echte reden zijn. Ook 'spionage' wordt als argument gebruikt om (bekeerde) christenen voor verhoor mee te nemen naar het politiebureau. Over in de verslagperiode gebruikt geweld tegen christenen en/of tegen tot het christendom bekeerde voormalige moslims, is weinig bekend. Wel deden berichten de ronde dat de bekeerde moslim Abbas Amiri op 30 juli 2008 om het leven is gekomen, vermoedelijk als gevolg van letsel opgelopen tijdens hardhandig optreden van veiligheidspersoneel in burger bij een eredienst die door Amiri in zijn huiskerk in de stad Isfahan op 17 juli 2008 werd gehouden. Tegen de achtergrond van zijn pelgrimstocht naar Mekka en zijn militaire verleden in de oorlog Iran-Irak (1980-1988) zou de bekering van Amiri tot het christendom in ernstige mate hebben bijgedragen aan het buitenproportionele optreden van het veiligheidspersoneel. Enkele dagen later overleed de vrouw van Amiri aan natuurlijke oorzaken.

Christelijke huiskerken

Vooraf christelijke huiskerken die niet behoren tot de traditioneel in Iran aanwezige christelijke stromingen, ervaren problemen. Deze kerken ondervonden enige jaren geleden, na het aantreden van de vorige, hervormingsgezinde, president Khatami, nog een zekere mate van religieuze tolerantie. Hieraan kwam een einde door de conservatieve overwinning bij de parlementsverkiezingen van februari 2005. Volgens christelijke groeperingen buiten Iran zou het aantal ondergrondse kerken in Iran de afgelopen tijd zijn toegenomen.²²

---

²⁰ International Religious Freedom Report 2008- Iran, US State Department (19 september 2008); 'Operational Guidance Note', Home Office – UK Border Agency (28 januari 2009).

²¹ 'Operational Guidance Note', Home Office – UK Border Agency (28 januari 2009).

²² International Religious Freedom Report 2008 – Iran, US State Department (19 september 2008); Farsi Christian News Network (5 september 2008).

Er zijn in het gehele land huiskerken die worden aangestuurd door religieuze gemeenschappen vanuit onder meer de VS, Zuid-Korea en verschillende Europese landen. Onder leiding van een religieus geschoolde voorganger vindt er binnenshuis bijbelstudie plaats en wordt er gebeden en gezongen. Dreiging van een inval door de politie die inzicht wil krijgen in de aard van de bijeenkomst, afluisteren van de telefoon, controle van e-mailberichtgeving en infiltratie door spionnen, is altijd aanwezig. In verband hiermee is een huiskerk wat ledental betreft klein, maximaal zo'n tien leden. Hoewel zij zich bewust zijn van de daaraan verbonden risico's, komt het voor dat leden van huiskerken in het openbaar evangeliseren en religieuze geschriften verspreiden.

Wetgeving

Afvalligheid

Op apostasie – ofwel afvalligheid van de islam (*mortad*) – staat volgens de sharia de doodstraf.²³ Alleen in de sharia wordt van doodstraf gesproken in relatie tot bekering en godslastering.²⁴ In de Iraanse strafwetgeving zijn (nog) geen strafbepalingen opgenomen met betrekking tot apostasie.²⁵ Er zijn in de verslagperiode geen gevallen bekend, waarin vanwege apostasie straffen zijn uitgesproken.²⁶ Een persoon die zich openlijk tot atheïst verklaart, wordt in Iran gezien als afvallige. Op basis van de sharia kan hiervoor de doodstraf worden geëist.

Doodstraf bij afvalligheid/godslastering op basis van het wetboek van Strafrecht
Op 23 december 2007 heeft de president een nieuw concept-wetboek van Strafrecht aan het parlement ter goedkeuring voorgelegd.²⁷

---

²³ *Irtedaad* (apostasie) betekent in algemene zin 'het zich afkeren van iets', en in engere zin 'het afstand doen van je geloof'. Er wordt nog een onderscheid gemaakt tussen een *murtad melli* (een geloofsverzaker die geboren is binnen een niet-islamitisch geloof, voordat deze het geloof verzaakt) en een *murtad fetri* (een moslim wiens ouders (minstens één) moslim waren, en die een tijdje moslim was, voordat hij/zij de islam verzaakte). De straf voor apostasie komt niet voor in de Iraanse strafwetboeken, maar in religieuze fatwa's (edicten).

²⁴ De klassieke sharia bepaalt de doodstraf voor afvalligheid en godslastering, vaak gebaseerd op een combinatie van afvalligheid met landverraad of actieve propaganda voor als anti-islamitisch beschouwde ideeën of andere religies. In een recht voor moslims om de islam te verlaten en/of zich te bekeren tot een andere godsdienst is niet voorzien.

²⁵ Zie ook de bijlage bij dit thema ambtsbericht.

²⁶ Country Report on Human Rights Practices Iran 2008, US State Department (25 februari 2009); International Religious Freedom Report 2008 – Iran, US State Department (19 september 2008).

²⁷ Een niet-officiële Engelse vertaling van het wetsvoorstel met betrekking tot afvalligheid en godslastering is opgenomen in de bijlage bij dit thema ambtsbericht.

Als de artikelen in het concept-wetboek van Strafrecht met betrekking tot afvalligheid en godslastering van kracht zijn geworden, kan eveneens op basis van het wetboek van Strafrecht, zoals gewijzigd, de doodstraf worden geëist. Het Iraanse wetboek van Strafrecht heeft extraterritoriale werking.²⁸ Hierdoor kan een Iraniër, eenmaal teruggekeerd in Iran, veroordeeld worden voor een delict dat hij in het buitenland heeft gepleegd. Een islamitische Iraniër die zich buiten Iran tot een ander geloof heeft bekeerd, zou, na terugkomst in Iran, op grond van het nieuwe wetboek van Strafrecht, indien dit van kracht zou worden, ter dood kunnen worden veroordeeld. Godslastering is overigens op grond van het huidige artikel 513 van het wetboek van Strafrecht al strafbaar met de dood.²⁹ Door vooraanstaande Iraanse juristen is kritiek geuit op het nieuwe wetsvoorstel.

De justitiële commissie in het parlement heeft in zijn algemeenheid haar goedkeuring aan de basisbeginselen van het wetsvoorstel verleend. Over de exacte bewoordingen van het wetsvoorstel is nog niet gediscussieerd. Het parlement moet het wetsvoorstel nog goedkeuren in plenaire sessie. Na goedkeuring door het parlement wordt het wetsvoorstel naar de Raad van Hoeders (Guardian Council) gestuurd om te bezien of het wetsvoorstel in overeenstemming is met andere wetten en met de shari'a. Vervolgens wordt het wetsvoorstel naar de president ter ondertekening gestuurd. Binnen tien dagen na ondertekening wordt de wet in de Iraanse staatscourant gepubliceerd. Na publicatie treedt de wet binnen vijftien dagen in werking.

Praktijk algemeen

De meeste problemen in de praktijk voor bekeerde christenen doen zich voor in de familiesfeer of worden veroorzaakt door individuele overheidsambtenaren. Daarbij lijkt sprake te zijn van enige centrale aansturing. Het gaat hierbij dan vooral om problemen op het gebied van uitreis, paspoortverstrekking, toegang tot de universiteit of degradatie op het werk. Bekend is dat bekeerlingen moeilijkheden

---

²⁸ Iranian Penal Code

- Article 5. If an Iranian or a foreign citizen who commits one of the following crimes outside the territorial jurisdiction of Iran but is found in Iran or is extradited to Iran, shall be punished according to the provisions of the Islamic Penal Code of the Islamic Republic of Iran.
- Article 7. In addition to the instances mentioned in Article 5 and 6 above, any Iranian who commits a crime outside Iran but is found in Iran, shall be punished according to the criminal laws of the Islamic Republic of Iran.
- Article 8. In respect of crimes the perpetrator of which is tried in any country where he is apprehended by virtue of a special law or international treaties, shall be tried and punished according to the laws of the Islamic Republic of Iran, if he is apprehended in Iran.

²⁹ Iranian Penal Code

Article 513. Anyone who insults the Islamic sanctities or any of the imams or her excellency Sadigheh Tahereh should be executed if his insult equals to speaking disparagingly of Prophet Muhammad. Otherwise, should be imprisoned from one to five years.

hebben ondervonden rechtsbescherming of beroepsmogelijkheden te zoeken. Ook leden van andere erkende religieuze minderheden, zoals joden en geboren christenen, ondervinden moeilijkheden bij het vinden van rechtsbescherming. Beperkte mogelijkheden voor rechtsbescherming gelden overigens ook voor de islamitische Iraniërs, die niet de benodigde relaties hebben. Bij tot het christendom bekeerde moslims bestaat vrees voor de gevolgen van het eind december 2007 door de president aan het parlement ter goedkeuring voorgelegde wetsontwerp tot wijziging van het wetboek van Strafrecht.³⁰

In de verslagperiode bleek dat de autoriteiten onverminderd streng optraden tegen bekeerders en bekeerlingen.³¹ Zo werd het hen moeilijk gemaakt in Iran te werken en te studeren. Bekend is voorts dat personen die tot het christendom zijn bekeerd, zo nu en dan dreigbrieven of dreigtelefoontjes ontvangen³² en regelmatig actieve bekeerders zijn (tijdelijk) opgepakt en ondervraagd. De meesten van hen zijn na korte tijd (soms op borgtocht) weer vrijgelaten, sommigen in afwachting van een proces. Indien men actief blijft en/of huiskerken bezoekt, bestaat de kans dat men opnieuw wordt vastgezet.³³ Er zijn gevallen bekend waarin christenen door de Iraanse autoriteiten in de verslagperiode geen strobreed in de weg werd gelegd om te emigreren.

Met name evangeliserende christenen worden nauwgezet in de gaten gehouden en vaak lastiggevalen.³⁴ Moslims zouden zijn ontmoedigd om kerkelijke instellingen te betreden, kerkelijke instellingen zouden zijn gesloten en bekeerlingen zouden zijn gearresteerd.³⁵ Leden van evangeliserende gemeentes zouden verplicht zijn hun lidmaatschapskaart van die gemeentes bij zich te dragen. Een kopie van dit document zou naar de autoriteiten gestuurd moeten worden.³⁶ Kerkdiensten

---

³⁰ Zie ook de bijlage bij dit thema ambtsbericht.

³¹ De Europese Unie heeft zich in een verklaring gedateerd 26 september 2008 bezorgd getoond over deze ontwikkelingen. Vergelijk ook Operational Guidance Note – Iran', Home Office – UK Border Agency (28 januari 2009).

³² Bedreigingen geschieden anoniem. Of deze ook door overheidsinstanties zouden plaatsvinden, kan derhalve niet worden bevestigd.

³³ Amnesty International, 'Fear of torture and ill-treatment/possible prisoners of conscience', AI index MDE 13/076/2008 (30 mei 2008); 'Religious Freedom Profile', Christian Solidarity Worldwide (juli 2008); Farsi Christian News Network (21-23 november 2008). De Europese Unie heeft op 26 september 2008 in een verklaring zijn bezorgdheid uitgesproken over de arrestaties in Iran van met name christelijke bekeerlingen.

³⁴ International Religious Freedom Report 2008 – Iran, US State Department (19 september 2008); 2008 Country Reports on Human Rights – Iran, US State Department (25 februari 2009); Operational Guidance Note', Home Office – UK Border Agency (28 januari 2009).

³⁵ International Religious Freedom Report 2008 – Iran, US State Department (19 december 2008). 'Operational Guidance Note', Home Office – UK Border Agency (28 januari 2009).

³⁶ International Religious Freedom Report 2008 – Iran, US State Department (19 december 2008); 'Operational Guidance Note', Home Office – UK Border Agency (28 januari 2009).

zouden moeten worden beperkt tot de (werkdag) zondag.³⁷ Controle bij de ingang van kerken, waarbij bezoekers naar hun identiteitsbewijs wordt gevraagd, komt voor, vooral rond christelijke feestdagen, zoals kerstmis. Ook zouden de kerkelijke instanties zijn gevraagd het ministerie van Inlichtingen en Veiligheid (MOIS) vooraf op de hoogte te stellen, voordat nieuwe leden worden toegelaten.³⁸ De autoriteiten richten daarnaast regelmatig het verzoek tot de kerken om hen te voorzien van een lijst met de namen van de gelovigen.³⁹ Als zo'n lijst vervolgens uitblijft, volgen over het algemeen geen sancties.

Volgens Farsi Christian News Network (FCNN) zou net als voorgaande jaren ook eind 2008 bij het naderen van de viering van kerstmis en nieuw-jaar het ministerie van Inlichtingen en Veiligheid (MOIS) in diverse delen van het land zijn begonnen met intimidatie en bedreiging van Iraanse christenen, met name van bekeerlingen.⁴⁰ Veiligheidsdiensten zouden daarbij talrijke christenen in de provincie-hoofdsteden Tabriz, Shiraz en Sanandaj naar hun kantoor hebben laten komen. Daar zouden zij gedwongen zijn een schriftelijke verklaring te ondertekenen, waarbij zij plechtig moesten beloven niet te zullen deelnemen aan bijeenkomsten waar het kerstfeest werd gevierd. Ook zouden leiders van huiskerken beschuldigd zijn van spionage en gedwongen zijn geen enkel contact meer te onderhouden met andere leiders van kerken in en buiten Iran.⁴¹

Een belangrijke reden waarom de positie van bekeerlingen onder druk staat, ligt volgens bronnen in de omstandigheid dat de autoriteiten bezorgd zijn voor een verdere verspreiding van het christendom in Iran. Dit zou raken aan de wortels van het islamitische regime. De autoriteiten zouden veronderstellen dat op bijeenkomsten van bekeerde christenen oppositionele activiteiten plaatsvinden, gericht tegen de veiligheid van de staat.⁴² Aangezien de islam door afvalligheid in gevaar komt, komt daarmee in hun visie ook het land in gevaar.

Moslims kunnen in theorie interesse tonen in het christendom, christelijke kerken bezoeken en bijbelonderricht krijgen. Ondanks het in de sharia voorkomende verbod op afvalligheid komt het dopen van moslims in de nieuwe kerken voor. De wijze van maatschappelijk kunnen functioneren wordt voor een groot deel bepaald door de mate waarin de betrokkenen met hun bekering in de openbaarheid treden. Bronnen in Iran zijn van mening dat de rechterlijke macht bekering soms

---

³⁷ International Religious Freedom Report 2008 – Iran, US State Department (19 december 2008); 'Operational Guidance Note', Home Office – UK Border Agency (28 januari 2009).

³⁸ International Religious Freedom Report 2008 – Iran, US State Department (19 december 2008); 'Operational Guidance Note', Home Office – UK Border Agency (28 januari 2009).

³⁹ Ibidem; zie ook 'Religious Freedom Profile', Christian Solidarity Worldwide (juli 2008).

⁴⁰ www.fcnn.com (6 december 2008).

⁴¹ www.fcnn.com (6 december 2008).

⁴² Zie ook 'Religious Freedom Profile', Christian Solidarity Worldwide (juli 2008).

meeweegt in de strafmaat bij veroordeling voor een commuun delict. Iraniërs die zich in het buitenland hebben bekeerd en vervolgens terugkeren naar Iran, komen aldaar in dezelfde positie terecht als andere ex-moslims. Bekering van een moslim tot een andere godsdienst is niet mogelijk. Dit is vanuit de sharia bezien onwettig. Kinderen geboren uit tot het christendom bekeerde moslims, kunnen niet als christenen worden beschouwd als gevolg van de onwettige handelwijze van de vader. Zij worden door de autoriteiten als moslims beschouwd.

Praktijk – specifieke gevallen in de verslagperiode

Eind april 2008 werd een echtpaar, leden van de groep van voorganger Mohsen Namvar, in de stad Amol in het noorden van Iran, aangehouden. De zwangere vrouw werd drie dagen later vrijgelaten, haar man pas eind mei 2008. Op 15 mei 2008 werden Mahmoud Matin-Azad, voorganger van een huiskerk in Teheran, en een met hem bevriende bekeerling Arash Basirat gearresteerd en in staat van beschuldiging gesteld in verband met geloofsafval. Op 23 september 2008 werden zij vrijgelaten.⁴³

Op 31 mei 2008 werd voorganger Mohsen Namvar in zijn huis in Teheran gearresteerd door acht agenten op beschuldiging van apostasie en bekeringsactiviteiten. Zijn computer, cd's, printer, boeken en geld werden in beslag genomen. Namvar is eerder al in 2007 gearresteerd voor het dopen van bekeerlingen. Hij zou destijds zijn gemarteld door middel van het toedienen van elektrische stroomschokken met ernstige, blijvende gezondheidsproblemen tot gevolg. Na vier weken te hebben vastgezeten, en na betaling van een borgsom van US\$ 43.000 (in casu de waardepapieren van zijn huis) is Namvar op 26 juni 2008 voorlopig in vrijheid gesteld vanwege medische problemen. Begin juli 2008 is hij Iran ontvlucht.⁴⁴

In mei 2008 werden onder andere in de zuid-Iraanse stad Shiraz christelijke bekeerlingen opgepakt en hun boeken, computers en printers in beslag genomen. Na urenlange ondervraging over hun geloof en activiteiten in de huiskerken werden de meesten weer vrijgelaten; sommigen zouden nog steeds in detentie zitten. Thans is bekend geworden dat twee van hen (Mojtaba Hussain en Humayoon Shokouhie Gholamzadeh) op 2 juni 2008 op borgtocht zijn vrijgelaten. Zij zijn beschuldigd van activiteiten tegen de islam en staan in afwachting van een proces feitelijk onder huisarrest, doordat alle communicatie met de buitenwereld wordt gevolgd. Hussain werd op 11 mei 2008 thuis tezamen met zijn vader, broer en een zuster gearresteerd. Deze laatste drie personen werden later op de dag weer vrijgelaten. Alle aanwezige boeken, cd's, computers en printers zijn in beslag genomen.

---

⁴³ Compass Direct News (10 september en 30 oktober 2008); Farsi Christian News Network (27 september 2008).

⁴⁴ Compass Direct News (21 juli 2008); Farsi Christian News Network (12 juli 2008).

Op 10 maart 2009 werden Seyed Allaedin Hussein, Homayoon Shokouhi en Seyed Amir Hussein Bob-Annari door een rechtbank tot acht maanden gevangenisstraf veroordeeld met een proeftijd van vijf jaar vanwege evangelisatie en samenwerking met tegen de staat gerichte organisaties. Het drietal zou contacten hebben onderhouden met de christelijke televisiestations 'Love Television' in Belize en 'Salvation TV' in India.⁴⁵ Zij kregen de waarschuwing zich verder van evangelisatie te onthouden op straffe van verzwaring van de hun opgelegde gevangenisstraf en een aanklacht wegens apostasie.

Drie andere personen die in mei 2008 in de stad Shiraz zijn aangehouden, zouden nog op een onbekende plaats worden vastgehouden. Over hun lot is niets bekend.⁴⁶

Op 3 juni 2008 werd een jong echtpaar (Makan Arya en Tina Rad) enkele dagen vastgezet, de man op beschuldiging van 'activities against the holy religion of islam', de vrouw in verband met 'activities against national security'. Zij zouden bijbelstudie hebben gegeven en regelmatig een huiskerk hebben bezocht.⁴⁷ Verschillende zaken als boeken en dvd's zouden door de autoriteiten in beslag zijn genomen. Zij zouden vier dagen zijn vastgehouden en verwondingen hebben opgelopen ten gevolge van fysiek geweld, naast 'mental torture'. Op een borgtocht van in totaal US\$ 50.000 zou het echtpaar zijn vrijgelaten. Tijdens hun gevangenschap zouden zij ernstig zijn bedreigd, indien zij hun activiteiten zouden voortzetten. Bij hun terugkomst thuis bleken ook familieleden en andere moslims dreigementen aan hun adres te uiten. De ruit van hun kledingwinkel was ingeslagen. De politie zou hen desgevraagd niet willen beschermen.

Op 26 juli 2008 hebben veiligheidsagenten in burger een aantal (bekeerde) christenen (zes vrouwen, acht mannen en twee jongeren) aangehouden, die in een huiskerk in de stad Isfahan gezamenlijk aan het bidden en zingen waren.⁴⁸ Op 8 augustus 2008 volgde de arrestatie in de stad Kerman van een christelijk echtpaar (alleen bekend bij hun voornamen Darioush en Shirin). Op 9 augustus 2008 werd in de stad Arak de christelijke Koerd Shahin Zanboori bij het evangeliseren aangehouden. Hij werd hardhandig ondervraagd, waarbij hij een arm en been brak. Op 31 augustus 2008 werd hij in afwachting van een proces vrijgelaten.⁴⁹ Op 15 en 23 augustus 2008 werden in de stad Mashhad de christenen Imam Rashidi en Ramtin Soodmand wegens 'proselytizing' aangehouden.⁵⁰ Soodmand werd op 22 oktober 2008 op borgtocht vrijgelaten in afwachting van een proces.⁵¹

---

⁴⁵ www.oecumene.radiovaticana.org; www.idea.de.

⁴⁶ Compass Direct News (3 juni 2008).

⁴⁷ 'Religious Freedom Profile', Christian Solidarity Worldwide (juli 2008).

⁴⁸ Farsi Christian News Network (27 juli 2008).

⁴⁹ Compass Direct News (10 september 2008).

⁵⁰ Compass Direct News (10 september 2008); 'Hanged for being a Christian in Iran', Telegraph.co.uk (11 oktober 2008); 2008 Country Reports on Human Rights Practices – Iran, US State Department (25 februari 2009).

⁵¹ Compass Direct News (10 november 2008).

Blijkens documentatie zouden in 2008 op zijn minst 73 arrestaties van (bekeerde) christenen hebben plaatsgevonden.⁵²

Ook in de eerste maanden van 2009 is sprake van een toenemende intimidatie van bekeerde christenen door de autoriteiten. Volgens lokale bronnen zou er soms wel gesproken kunnen worden van een golf van arrestaties.⁵³ Volgens dezelfde bronnen zijn op 21 januari 2009 in Teheran alleen al meer dan tien (pas bekeerde) christenen verdwenen, nadat zij hun huis of werk hadden verlaten. Over hun lot is niets bekend.⁵⁴

Elke arrestatie lijkt volgens een vast patroon te geschieden: aanhouding, voor ondervraging naar een onbekende plaats afvoeren, na enige tijd al dan niet op borgtocht vrijlaten. Tegelijkertijd wordt de woning doorzocht en worden verdachte voorwerpen meegenomen. Onderstaande voorbeelden lijken dit patroon enigszins te staven:

Volgens Iraanse mensenrechtenactivisten hebben veiligheidsagenten op 21 januari 2009 de Armeense christen Hamic Khachikian (51) die voor een kerk in Centraal-Teheran werkte, aangehouden. Zijn huis werd doorzocht. Religieuze boeken, computer en telefoonboek werden meegenomen. Op dezelfde dag werd een pas bekeerd echtpaar, Nadereh Jamali (44) en haar man Jamal Qalishourani (49), in Teheran aangehouden en naar een onbekende bestemming weggevoerd. Hun bezittingen werden doorzocht en gedeeltelijk meegenomen. De drie arrestanten die lid van een huiskerk zijn, zijn inmiddels op borgtocht vrijgelaten.⁵⁵

Op 30 januari 2009 werd Hossein Karimi, een 27-jarige bekeerde christen, in de stad Karaj in zijn huis aangehouden door veiligheidsagenten en voor ondervraging meegenomen naar een onbekende bestemming. Zijn aanhouding zou in verband staan met beschuldigingen van het bezoeken van huiskerken, evangelisatie, het opslaan van bijbels en het bekeren tot het christendom. Zijn huis werd grondig doorzocht; religieuze lectuur en computeronderdelen werden meegenomen. Op 25 februari 2009 werd hij tijdelijk in vrijheid gesteld in afwachting van een lastgeving om zich voor een rechtbank te verantwoorden.⁵⁶

Hij was al eens eerder op 16 november 2008 aangehouden, waarbij vingerafdrukken werden afgenomen en foto's werden gemaakt. Na vier dagen

---

⁵² Compass Direct (9 februari 2009).

⁵³ www.oecumene.radiovaticana.org (30 maart 2009).

⁵⁴ Compass Direct (23 januari en 9 februari 2009).

⁵⁵ Compass Direct (23 januari en 9 februari 2009).

⁵⁶ FCNN (1 maart 2009).

werd hij toen op borgtocht vrijgelaten, waarbij hij beloofde in het vervolg zich niet meer met christelijke activiteiten te zullen bezig houden.⁵⁷

Volgens informatie afkomstig van het Farsi Christian News Network (FCNN) zouden twee pas bekeerde christenen die zich bezig hielden met evangelisatie via het internet (o.a. weblogs), op 22 februari 2009 in de stad Isfahan zijn uitgenodigd om in een particuliere woning waarin een huiskerk zou zijn gevestigd, de doop van een nieuwe bekeerling bij te wonen. Dit bleek achteraf een valstrik te zijn. Bij binnenkomst in de woning werden beiden door leden van de veiligheidsdienst geboeid, geblinddoekt en naar een onbekende bestemming overgebracht. Over het lot van beide mannen is niets bekend. Een dag na de arrestatie werd door de veiligheidsdienst een inval gedaan in de woning van de vader van een van beide mannen. Daarbij werden computers, printers en diverse cd's meegenomen.⁵⁸

Op 5 maart 2009 zouden twee christen vrouwen (Marzieh Amirizadeh Esmaeilabad en Maryam Rustampoor) in Teheran zijn aangehouden door leden van de veiligheidsdienst vanwege activiteiten gericht tegen de staat. Na ondervraging in diverse politiebureau's werden zij overgebracht naar de Evin gevangenis, waar zij sindsdien zonder enige aanklacht worden vastgehouden.⁵⁹

Terugkeer

Jaarlijks keren duizenden in het buitenland verblijvende Iraniërs voor korte of langere tijd terug naar hun vaderland. In de meeste gevallen levert deze terugkeer geen enkel probleem op.⁶⁰ Van enige bijzondere aandacht van de Iraanse autoriteiten voor christenen en tot het christendom bekeerde voormalige moslims onder de terugkerende Iraniërs is niets bekend. Indien een persoon zijn bekering tot het christendom publiek maakt, is niet uit te sluiten dat deze persoon door de autoriteiten zal worden ondervraagd. Het is niet bekend wat de consequenties zijn voor personen afkomstig uit Iran die zich buiten Iran tot het christendom hebben bekeerd en die vervolgens hun bekering tot het christendom bij terugkeer in Iran herroepen.

---

⁵⁷ FCNN (13 februari 2009).

⁵⁸ www.fcnn.com/index (24 maart 2009).

⁵⁹ Farsi Christian News Network (FCNN) (29 maart 2009).

⁶⁰ Er kunnen zich bij terugkeer problemen voordoen, bijvoorbeeld indien iemand in het verleden illegaal of zonder toestemming het land heeft verlaten.

3 Situatie homoseksuelen

Algemeen

Homoseksualiteit is in het openbare leven in Iran een taboe, zoals in veel islamitische landen.⁶¹ Homoseksuele mannen en vrouwen kunnen niet vrijelijk voor hun geaardheid uitkomen. Homoseksuele personen kunnen blootstaan aan discriminatie; specifieke, recente gevallen van discriminatie van homoseksuelen door medeburgers zijn evenwel niet bekend.

Er zijn geen aanwijzingen dat geïnstitutionaliseerde discriminatie, bijvoorbeeld op de arbeidsmarkt, plaatsvindt; men wordt bij het accepteren van werk niet gevraagd naar seksuele geaardheid. Specifieke en recente gevallen van discriminatie door de autoriteiten van homoseksuelen zijn niet bekend.

Homoseksualiteit kan tot problemen leiden in de sociale omgeving, met name binnen de familie en de directe vriendenkring.⁶² Openlijke homoseksualiteit wordt zelden geaccepteerd.⁶³

Bovengenoemde problemen zouden meer voorkomen in de armere wijken van Teheran, in kleine steden en op het platteland. Het komt in de grote steden wel voor dat homoseksuelen samenwonen, niet openlijk, maar 'gewoon twee vrienden die in hetzelfde huis wonen'.⁶⁴

Er zijn geen gevallen van eerwraak van de zijde van de familie wegens homoseksualiteit in de verslagperiode bekend. Wel komt in geval van homoseksualiteit verstoting door de familie voor.

Volgens het op 20 april 2006 gepubliceerde rapport 'Iran – The state-sponsored torture & murder of lesbians & gays men' van Simon Forbes van de UK-based gay and lesbian human rights group OutRage! zou in de provincies Khuzestan, Luristan, Kurdistan en Baluchistan het doden van homoseksuele mannen (aangeduid als 'rawaagiis' (meervoud van 'raguus'- kleine dansende jongen, een

---

⁶¹ 'Saviz Shafaie: an Iranian gay activist leader', interview by Jack Nichols, www.gaytoday.badpuppy.com (27 mei 1997).

⁶² '..... who fears that his old-fashioned family might treat him as perverted or sinful or mentally ill if he comes out.' en 'Going to a psychiatrist is the first choice for most Iranian families who are confronted with a gay issue', in 'Rainbow over Tehran', Saeed Kamali Dehghan, www.guardian.co.uk (17 maart 2009).

⁶³ 'The image people have of homosexuals is an 'evakhahar' (a flamboyantly feminine homosexual man) in Daneshjou Park who waits to be picked up in cars and has sex all the time', in 'Grim realities of life for gays in Iran', www.pinknews.co.uk/news (7 september 2007).

⁶⁴ 'Iran – The state-sponsored torture & murder of lesbians & gay men', Simon Forbes, UK-based gay and lesbian human rights group OutRage! (20 april 2006).

term die ‘verwijfdheid’ en seksuele passiviteit aanduidt)) door mannelijke familieleden of door veiligheidstroepen voorkomen.

Op 10 december 2008 werd de Iranian Gay and Lesbian Human Rights Council opgericht met als doel buiten Iran propaganda te voeren voor de rechten van homoseksuelen in Iran.⁶⁵ Inmiddels bestaat er de Iranian Queer Railroad, een organisatie opgericht door de Iraanse homoseksuele vluchteling Arsham Parsi, die Iraanse homoseksuelen bijstaat bij het vinden van asiel in het westen.⁶⁶

Transseksualiteit

Transseksualiteit komt voor in Iran. Het wordt in Iran als een medische kwestie gezien. Het is in Iran mogelijk om van geslacht te veranderen.⁶⁷ Personen krijgen in dat geval ook een nieuw geboorteboekje en andere identiteitspapieren. In het algemeen wordt pragmatisch met transseksualiteit omgegaan, hoewel het buiten de grote steden nauwelijks sociaal geaccepteerd is. Religieuze leiders zouden zich daarentegen tamelijk onbevooroordeeld opstellen jegens transseksuelen.

Wetgeving: strafbaarstelling en -vervolgning

Homoseksuele geaardheid op zich is in Iran niet strafbaar. Openlijke seksuele handelingen tussen mensen van hetzelfde geslacht zijn wel strafbaar en kunnen volgens de wet worden bestraft met de doodstraf.⁶⁸ Sodomie, dat wil zeggen geslachtsverkeer tussen twee mannen of tussen twee vrouwen, kan worden bestraft met de dood, indien beide partijen ‘*mature, of sound mind and free will*’ zijn. Bewijs van sodomie kan worden geleverd door ‘*either four confessions from the accused, the testimony of four ‘righteous men’ who witnessed the act, or through the knowledge of a Shari’a judge ‘derived through customary methods*’.⁶⁹ Indien de aangeklaagde berouw heeft voordat de getuigen een verklaring afleggen, wordt de doodstraf ongedaan gemaakt.⁷⁰

---

⁶⁵ www.irglhrc.net (15 februari 2009).

⁶⁶ <http://media.www.mcgilltribune.com/media/storage/paper234/news/2009/02/17> (17 februari 2009).

⁶⁷ Zie ook de documentaire ‘Be like others’ (‘Transsexual in Iran’) uit 2008 van de Iraanse cineaste Tanaz Eshaghian. In deze documentaire worden de ervaringen weergegeven van mannelijke en vrouwelijke patiënten in het Mirdamad Surgical Centre, een kliniek voor geslachtsverandering, van dr. Bahram Mir-Jalali in Teheran. De patiënten in de documentaire stelden geen homoseksueel te zijn. Homoseksualiteit was volgens hen iets schandelijks en immoreel. Volgens de Iraanse cineaste was deze schande de drijfveer voor veel Iraniërs om van geslacht te veranderen. Door als transseksueel, liever dan als homoseksueel, door het leven te gaan biedt dit hen de mogelijkheid vrij van pesterij te kunnen leven. (Matthew Hays in CBC News (26 augustus 2008)).

⁶⁸ ‘Brutal land where homosexuality is punishable by death’, Anne Penketh in The Independent (6 maart 2008).

⁶⁹ Artikelen 114 tot 126 wetboek van Strafrecht, die handelen over ‘ways of proving sodomy in court’.

⁷⁰ Artikel 125 wetboek van Strafrecht.

Militaire dienstplicht

Indien een persoon kan aantonen dat hij ‘geestesziek’ is, kan hij vrijstelling voor de vervulling van de militaire dienstplicht verkrijgen. Een keuringsarts (vaak samen met een psycholoog) stelt vast of de persoon in kwestie ‘*mentally ill*’ is. Alleen onder die noemer kan een homoseksuele man vrijstelling van de dienstplicht verkrijgen. Homoseksualiteit op zich vormt geen grond voor vrijstelling. De reden ‘*mentally ill*’ wordt vervolgens op een kaart aangetekend, waarbij het voor de lezer helder is dat het in werkelijkheid gaat om homoseksualiteit. De familie van de betrokken persoon is dan ook op de hoogte van de reden van vrijstelling van militaire dienstplicht.⁷¹ Volgens geraadpleegde bronnen zullen niet veel jongeren om die reden van deze mogelijkheid gebruik maken. Omdat men bij sollicitatie bij overheid of bedrijfsleven een dergelijke kaart moet laten zien, is uitzicht op een baan bij de overheid of bij een groot bedrijf vrijwel uitgesloten. Hoewel officieel een afwijzende reactie bij een sollicitatie hier niets mee te maken heeft, is het officieus wel duidelijk dat dit verband houdt met de homoseksualiteit van de betrokken persoon. Om die reden komen de meeste homoseksuelen in Iran niet uit voor hun geardeerdheid en vervullen hun militaire dienstplicht. Overigens kan een dienstplichtige de militaire dienstplicht ook afkopen door betaling van een bedrag van omgerekend ongeveer € 15.000.⁷²

Praktijk - incidenten

Er zijn geen recente gevallen bekend waarbij personen louter en alleen ter dood zijn gebracht op basis van een veroordeling wegens homoseksuele handelingen.⁷³ Er zijn geen gevallen van strafoplegging bekend in de verslagperiode, vanwege louter homoseksuele handelingen.

Strafvervolgning en/of veroordeling zou naar verluidt wel plaatsvinden onder de noemer ‘misdriven tegen de openbare zedelijkheid’, hetgeen zowel overspel, homoseksuele handelingen, pornografie als relaties tussen een ongehuwde man en vrouw kan omvatten. Er zijn geen rechtszaken bekend waar lesbische relaties aan de orde zijn.

---

⁷¹ ‘The military service exemption is helpful as people can’t leave the country unless having done the service in Iran, but it needs a family coming-out. ‘I had to come out to my family for the exemption. My dad beat me hard, my mum cried that I’m a stigma of the family, my brother looked me as a prostitute. Dad kicked me out of the house and said do not come back as long as you are gay.’, in ‘Rainbow over Tehran’, Saeed Kamali Dehghan, www.guardian.co.uk (17 maart 2009).

⁷² Het is voor een jongeman in de dienstplichtige leeftijd niet mogelijk Iran te verlaten indien hij de militaire dienstplicht nog niet heeft vervuld, tenzij een grote borgsom wordt betaald. Dit laatste is van belang indien betrokkene in het buitenland wil gaan studeren.

⁷³ ‘Operational Guidance Note’, Home Office – UK Border Agency (28 januari 2009).

Contactmogelijkheden – controle door overheid

Er zijn parken en andere ontmoetingsplaatsen waarvan bekend is dat homoseksuelen elkaar daar gemakkelijk kunnen ontmoeten.⁷⁴ De politie, vaak in gewone kleding ('*special police*'), hield daar in het verleden wel eens invallen en arresteerde de aanwezigen. De arrestanten werden geblinddoekt in een busje afgevoerd naar een onbekende bestemming, meestal enkele dagen voor ondervraging vastgehouden en vervolgens ook weer geblinddoekt vrijgelaten. Het zou thans echter te gevaarlijk zijn voor homoseksuelen om elkaar in het openbaar te ontmoeten; plekken als het Park-e Mellat in Teheran zijn geen ontmoetingsplaats meer. Het restaurant in dit park waar in het verleden veel homoseksuelen bijeen kwamen, is gesloten.

Ook via websites en digitale nieuwsbrieven kunnen homoseksuelen met elkaar communiceren.⁷⁵ Telefoons (vast en mobiel) worden echter afgetapt. Er wordt op grote schaal gecontroleerd wie welke sites op internet bezoekt.⁷⁶ Ook correspondentie via e-mails wordt gecontroleerd.⁷⁷ Bij invallen tijdens feestjes waar wordt vermoed dat homoseksuelen aanwezig zijn, vinden controles plaats.⁷⁸ Onduidelijk is echter of deze invallen specifiek te maken hebben met de aanwezigheid van homoseksuelen. Er wordt dan gevraagd naar identiteitsdocumenten en mobiele telefoons worden bekeken. Indien zich op de mobiele telefoons ongeoorloofd materiaal bevindt, worden personen gearresteerd, de mobiele telefoons in beslaggenomen, en/of de simkaart vernietigd. Onduidelijk is wat daarna gebeurt.

Het is niet ondenkbaar dat de politie bijhoudt wie zich toegang tracht te verschaffen tot homoseksueel beeldmateriaal via internet of mobiele telefoons. Ook op straat vinden er controles plaats door de politie, waarbij mobiele telefoons van mensen worden gecontroleerd op ongeoorloofde films en beeldmateriaal, overigens niet specifiek gericht tegen homoseksuelen. Indien een persoon voor een

---

⁷⁴ '.....a cozy café-restaurant where some gay Iranians hang out every Tuesday, clandestinely. Despite all difficulties they face in the Islamic Republic, some of them signal their gayness discreetly by wearing a thumb ring or a rainbow wristband.', in 'Rainbow over Tehran', Saeed Kamali Dehghan, www.guardian.co.uk (17 maart 2009).

⁷⁵ 'The website I met him through has at least 4,000 members all over Iran, even in the very rural regions, in which many Iranian gays have put their own photos in their profiles, some with phone numbers.' en 'The internet is the only way for provincial gays to know more about themselves. It's the only space they have to express their feelings and maybe find friends.', in 'Rainbow over Tehran', Saeed Kamali Dehghan, www.guardian.co.uk (17 maart 2009).

⁷⁶ 'The secret world of Iran's gay and lesbian community', Justine Simon, www.faryadmagazine.com/humanitygayrights (15 februari 2008).

⁷⁷ 'Iran – The state-sponsored torture & murder of lesbians & gays men', Simon Forbes, UK-based gay and lesbian human rights group OutRage! (20 april 2006).

⁷⁸ Ibidem.

tweede keer voor bezit van ongeoorloofd beeldmateriaal op de telefoon wordt aangehouden, volgt meestal een celstraf.

Onduidelijk is in hoeverre de Iraanse autoriteiten een actief opsporings- en vervolgingsbeleid hanteren ten opzichte van homoseksuelen. Er zijn in de verslagperiode geen gevallen bekend van een actief opsporings- en vervolgingsbeleid ten opzichte van homoseksuele personen, ook wanneer de autoriteiten bekend zijn met hun homoseksuele geaardheid of homoseksuele handelingen.⁷⁹ Voor zover bekend vindt er in de praktijk geen extra verzwaarde, aanvullende bestrafing plaats voor een algemeen delict, indien de persoon in kwestie bekend staat als homoseksueel.

Wel zijn er incidenten waarbij homoseksuelen betrokken zijn, met name in de stad Isfahan. Deze incidenten lijken deels een uitvloeisel te zijn van de islamitische zedelijkheids campagne van de nationale overheid.⁸⁰ Arrestaties vinden plaats, omdat men zich in het openbaar niet kleedt of gedraagt volgens de islamitische gebruiken, of alleen maar omdat men na twaalf uur 's nachts alleen op straat is. Een zonnebril op het hoofd of een (te) kort T-shirt geeft aanleiding om te worden aangehouden. In verband met 'verkeerde' kleding zijn homoseksuelen en vrouwen steeds vaker het slachtoffer van de zedenpolitie. De meesten onder hen passen hun kleding daarom aan. Arrestaties tijdens invallen op feesten biedt de politie de gelegenheid aanklachten tegen onder andere homoseksuelen te formuleren wegens alcoholgebruik, samenzijn van niet gehuwde mannen en vrouwen, bezit van ongeoorloofde muziek of dansen. Op basis van deze aanklachten komt het in meer gevallen dan voorheen tot een rechtszaak. In de meeste gevallen worden (voorwaardelijke) geldboetes of lijfstraffen opgelegd, dan wel een combinatie van beide. Lijfstraffen bestaan uit een aantal zweepslagen. In veel gevallen worden dergelijke straffen echter afgekocht.

Met betrekking tot de zaken waarbij twee homoseksuelen op 27 of 28 augustus 2006 mogelijk zouden worden geëxecuteerd en in afwachting zouden zijn van een uitspraak van het hooggerechtshof, kon geen nadere informatie worden verkregen.⁸¹

---

⁷⁹ Zie ook 'Operational Guidance Note', Home Office – UK Border Agency (28 januari 2009).

⁸⁰ Travel advice – Foreign and Commonwealth Office (FCO) – United Kingdom (11 februari 2009).

⁸¹ 'The issue is torture', Scott Long, Director, Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Rights Program, Human Rights Watch (31 maart 2008); juridische bronnen waren hierover niet eensluidend in hun relaas.

Invalen in particuliere woningen – verdere nasleep

In verband met een eerdere inval op 10 mei 2007 in de stad Isfahan⁸² door de politie in een woning waar een verjaardagsfeest aan de gang was⁸³, werden vierentwintig mannen in staat van beschuldiging gesteld vanwege ‘*facilitating immorality and sexual misconduct*’ en ‘*possessing and drinking alcohol*’.⁸⁴ Bij deze inval zou de politie gebruik hebben gemaakt van vier getuigen in burger om te bewijzen dat ter plekke ‘*immorality*’ plaatsvond.⁸⁵

In juni 2007 werden zij door een rechtbank in Isfahan schuldig bevonden aan het hen ten laste gelegde en veroordeeld tot maximaal tachtig zweepslagen en boetes variërend tussen 10 miljoen tot 50 miljoen riyal (US\$ 1000 – 5000). Tegen deze vonnissen werd vervolgens beroep aangetekend.⁸⁶ Sommige rechtszaken zouden nog niet zijn afgerond. Sommige betrokkenen zouden tot een aantal voorwaardelijke zweepslagen zijn veroordeeld. Een van hen zou naderhand naar Dubai zijn uitgeweken.

Sindsdien zou de politie personen die in relatie zouden staan of hebben gestaan met de in mei 2007 gearresteerde personen die verdacht werden van homoseksueel gedrag, meer in de gaten zijn gaan houden. Zij zouden daarbij zijn geïntimideerd en/of mishandeld. Sommigen zouden zijn aangehouden en ondervraagd om hun contacten te onthullen.⁸⁷

Terugkeer

Het is niet bekend of er bijzondere aandacht van de zijde van de Iraanse autoriteiten bestaat voor Iraanse homoseksuelen die voor korte of langere tijd naar Iran terugkeren. Jaarlijks keren duizenden in het buitenland verblijvende Iraniërs voor korte of langere tijd terug naar hun vaderland. In de meeste gevallen levert deze terugkeer geen enkel probleem op.

---

⁸² Een stad die bekend staat om haar actieve homogemeenschap.

⁸³ Zie ook paragraaf 3.4.4 van het algemeen ambtsbericht Iran van juni 2007, zoals gedeeltelijk geactualiseerd op 12 februari 2008.

⁸⁴ Iran: Private homes raided for ‘immorality’, Human Rights Watch (New York, 28 maart 2008).

⁸⁵ ‘Iran: Private homes raided for ‘immorality’, Human Rights Watch (New York, 28 maart 2008).

⁸⁶ Ibidem.

⁸⁷ ‘Iran: Private homes raided for ‘immorality’, Human Rights Watch (New York, 28 maart 2008).

Literatuurlijst

Bij de totstandkoming van dit thema ambtsbericht zijn onder meer de onderstaande openbare bronnen geraadpleegd:

Amnesty International

- Report 2008 – Iran

Christian Solidarity Worldwide

- Briefing – Iran – Religious Freedom Profile (juli 2008)

Compass Direct News

Farsi Christian News Network (FCNN)

Forbes, Simon

- Iran – The state-sponsored torture & murder of lesbians & gays men (Londen, 20 april 2006)

Foreign and Commonwealth Office (FCO), United Kingdom

- Human Rights Annual Report 2007 (Londen, 25 maart 2008)
- Country Profiles – Iran (Londen, 7 november 2008)
- Travel advice (Londen, 11 februari 2009)

Guardian

- Rainbow over Tehran: a gay life in Iran (17 maart 2009)

Home Office

- Country of Origin Information Bulletin – Iran – Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Persons (21 april 2008)
- Country of Origin Information Report – Iran (Londen, 15 augustus 2008)
- Operational Guidance Note – Iran (28 januari 2009)

Human Rights Watch

Immigration and Refugee Board of Canada

- Country of Origin Research – Responses to Information Requests (RIRs) – IRAN - information on the situation of homosexuals and whether legal penalties against homosexuality are applied in practice (updated 8 juni 2007)

Iranian Queer Railroad – IRQR

U.S. Department of State (www.state.gov)

- [Iran Country Reports on Human Rights Practices – 2008](#) (25 februari 2009)
- [International Religious Freedom Report Iran 2008](#) (19 september 2008)

Geraadpleegde web-sites:

- www.pinknews.co.uk/news/articles
- www.irqr.net/english
- www.gaytoday.badpuppy.com
- www.faryadmagazine.com/humanitygayrights
- www.cbc.ca/arts/film/story/2008/08/26/f-homosexuality-iran-sex-change
- www.belikeothers.com
- www.imdb.com
- www.telegraph.co.uk/news
- www.opendoorsuk.org
- www.europaworld.com
- www.guardian.co.uk
- www.oecumene.radiovaticana.org
- www.idea.de

Bijlage(n)

I – Niet-officiële Engelse vertaling van enkele van de voorgestelde bepalingen in het wetsontwerp inzake doodstraf bij afvalligheid en godslastering in Iran⁸⁸

Islamic Republic of Iran

Proposed Bill for Islamic Penal Law (Penal Code)

Chapter Four: Cursing the Prophet

Article 224-1: Whoever curses the magnanimous prophet of Islam (PBUH)⁸⁹ or attributes adultery or sodomy to him, will be regarded as an ‘imprecator of the Prophet’ and will be condemned to punishment by death.

Note: Attribution of adultery or sodomy to or cursing any of the infallible Imams or Her Holiness Fatemeh Zahra⁹⁰ (PBUH) is tantamount to ‘imprecation of the Prophet (PBUH)’.

Article 224-2: To ascertain (what amounts to) attribution of adultery or sodomy to the infallibles, the earnest intent must be proved. Therefore, if the person who is accused of attribution of adultery or sodomy (to the Prophet or the infallibles) claims that his utterance was unintended, neglectful, inadvertent, mistaken, made in a state of intoxication or rage, or as a result of slip of the tongue or without regards to the meaning of the words, or was a quotation from somebody else or that he did not mean it at all to attribute adultery or sodomy (to the Prophet or the infallibles), he/she will not be regarded a ‘saab’ (one who attributes adultery or sodomy (to the Prophet or the infallibles)) and his/her claim will be heard.

Chapter Five: Apostacy, Innovation (Heresy) and Sorcery

Article 225-1: Any Muslim who explicitly states and declares that he/she has converted out of Islam and embraced infidelity, is an apostate.

Article 225-2: To ascertain apostasy, the earnest intent must be proved. Therefore, if the person who is accused of apostasy claims that his utterance was unintentional, neglectful, inadvertent, mistaken, made in a state of intoxication or rage, or as a result of slip of the tongue or without regards to the meaning of the

---

⁸⁸ Deze tekst is op 23 december 2007 ter goedkeuring voorgelegd aan het parlement. Er kunnen zich derhalve nog wijzigingen voordoen. Mogelijkerwijs is de tekst inmiddels zelfs al gewijzigd of wordt deze geheel geschrapt.

⁸⁹ PBUH= Peace be upon him/her.

⁹⁰ Daughter of Prophet Mohammad and wife of the first Shiite Imam, Ali.

words, or was a quotation from somebody else or that he originally meant something else, he/she will not be regarded an apostate and his/her claim shall be heard.

Article 225-3: There are two types of apostates, Murtad Fitri (born of Muslim parents) or Murtad Milli (initially converted into Islam).

Article 225-4: The Murtad Fitri is one who was conceived by at least one of the parents who was a Muslim at the time, and professed Islam upon attaining puberty and afterwards converted out of Islam.

Article 225-5: The Murtad Milli is one whose parents were non-Muslim when he/she was conceived, and embraced Islam upon attaining puberty but subsequently converted out of Islam and returned to infidelity.

Article 225-6: When a person who was conceived by at least one of the parents who was a Muslim at the time, and chooses infidelity without pretending Islam, he/she will be regarded as Murtad Milli.

Article 225-7: The Hadd ⁹¹ (punishment) for the Murtad Fitri is death.

Article 225-8: The Hadd (punishment) for Murtad Milli is death, but after the verdict is finalized he will receive guidance and recommendation to repent. If he is not penitent, he/she shall be slain.

Article 225-9: If Murtad Milli seems likely to repent, he will be afforded appropriate opportunity (to do so).

Article 225-10: The Hadd (punishment) for a woman who has turned apostate, whether Murtad Fitri or Murtad Milli, is life imprisonment. While in jail the court may decide to impose certain restrictions on her or urge her to repent. She will be released immediately after she repents.

Note: The nature of the restrictions on her shall be determined on the basis of a statute.

Article 225-11: Whoever claims prophetic mission, will be condemned to death. And any Muslim who invents a renovation (heresy) in the religion and sets up a sect on that basis which is contrary to the requisites of the true religion of Islam, will be condemned to death.

---

⁹¹

Hadd is a punishment whose degree and type has been specifically fixed as immutable in the Shari'a (Islamic Code).

Article 225-12: Any Muslim who engages in sorcery and magic and promotes it in the society as a profession or sect, will be condemned to death.

Article 225-13: If before the conviction is enforced the repentance of the criminal is ascertained by the court in the purview of the preceding two articles, the Hadd (punishment) will be aborted.

Article 225-14: Complicity in the crimes under this chapter shall be punishable by up to 74 strokes of the whip as deemed condign in relation to the crime and the criminal in case no Ta'azir⁹² (punishment) has been provided for those crimes under other laws.

---

⁹²

Ta'azir is a punishment whose degree and type is not been specified in the Shari'a and it is up to the decision of the judge. It can be in the form of imprisonment, fines, or flogs.